

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Een tijdige waarschuwing: Katrina en New Orleans

Rosenthal, U.

Citation

Rosenthal, U. (2007). Een tijdige waarschuwing: Katrina en New Orleans. *Bestuurskundige Berichten*, 22(1), 6-7. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3211551>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3211551>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Een tijdige waarschuwing:

Katrina en New Orleans

Door prof. dr. Uri Rosenthal

Het is alweer een tijd geleden dat de studie van crises en rampen als een exotische bezigheid werd beschouwd. De maatschappelijke impact van rampen is tegenwoordig dermate groot dat ook de sociale wetenschappen zich er niet meer aan kunnen onttrekken om er aandacht aan te besteden. Rampen zijn niet langer gebeurtenissen die zich als uitzonderlijke voorvallen aandienen; ze worden onmiddellijk gezien als symptoom van wat er grondig mis zou zijn in de samenleving. Na elke ramp wordt een structureel veiligheidstekort geconstateerd. Onderzoekers en onderzoekscommissies graven diep en komen na verloop van tijd met conclusies die veel verder reiken dan bevindingen over de ramp die net heeft plaatsgehad.

Het is op zichzelf heel goed dat het onderzoek van crises en rampen zich niet beperkt tot wat er ergens, op een bepaald moment, is misgegaan. Crises en rampen zijn inderdaad vaak symptomatisch voor wat niet goed geregeld is, voor de algemene verwaarlozing van vitale functies en van fundamentele belangen en waarden. Maar als dat het geval is, zou het zinnig zijn voor de context van crises en rampen de werkelijke maatschappelijke situatie als vertrekpunt te nemen en niet langer uit te gaan van een beeld van die samenleving dat eerder de belevingswereld van onderzoekers, onderzoekscommissies en degenen voor wie ze hun werk doen – meest hooggeschoolden – reflecteert dan de wereld zoals die nu eenmaal is.

Ik word op dit spoor gezet door een aantal fascinerende studies die inmiddels zijn verschenen over Katrina – de grootschalige ramp die een aantal staten in het zuiden van de Verenigde Staten in augustus-september 2005 trof en ruim

1400 mensen het leven kostte.¹ Katrina leeft bij velen in de herinnering voort als de ramp van New Orleans, en voor buitenlanders was het dan de ramp in een stad die vooral bekend stond om zijn vermaarde French Quarter en zijn Mardi Gras festival – de stad van Bourbon Street, de blues cafés, de uitstekende Cajun restaurants en de schilderachtige hotels in oud-Franse stijl. Toeristen vanuit de hele wereld, die door de jaren heen New Orleans hebben bezocht, kwamen aan op Louis Armstrong Airport, werden naar een van hotels gebracht, verbleven enkele dagen in het French Quarter, maakten soms ook nog een korte boottocht door de wetlands, en vertrokken vervolgens weer vanaf Louis Armstrong Airport naar huis. Ze namen de herinnering mee van wat hen van tevoren al aangezegd was: een pittoresque overblijfsel van de 18de en 19de eeuwse Franse cultuur in, nota bene, de Verenigde Staten.

¹ In het bijzonder noem ik de studie van Douglas Brinkley, *The Great Deluge, Hurricane Katrina, New Orleans, and the Mississippi Gulf Coast*, HarperCollins Publishers, New York, 2006.

Maar wie met dat beeld van de werkelijkheid Katrina zou willen onderzoeken, komt bedrogen uit. Katrina trof arme gebieden van de zuidelijke staten Mississippi en Louisiana, en daarnaast New Orleans zoals het werkelijk was. En dat leverde een catalogus aan rampen in de ramp op waaraan de politici, ambtenaren en rampbestrijders in de Verenigde Staten veel te weinig gedacht hadden. Ik heb het even niet over het feit dat meermalen zowel door deskundigen in New Orleans en bij de federale overheid in Washington was gewaarschuwd tegen een ramp van deze omvang. En ik laat nu ook het verhaal liggen over het feit dat die waarschuwingen veronachtzaamd werden, dat het dijkstelsel die naam eigenlijk niet mocht dragen en dat de meeste autoriteiten in New Orleans, de staat Louisiana en niet te vergeten de federale rampenorganisatie FEMA – Federal Emergency Management Agency – een ongekend gebrek aan daadkracht en inlevingsvermogen aan de dag legden. En dat ze dus ook niet de mogelijkheden van een tijdige, grootscheepse evacuatie van de bevolking onder ogen zagen. Waar het vooral om gaat, is dat Katrina in New Orleans een bevolking teisterde die volslagen anders getypeerd moet worden dan die van de keurige staten in het midden-Westen die geregeld door windhozen en tornados getroffen worden.

Hoe zag het er in New Orleans dan echt uit? Buiten het French Quarter en een paar wat hoger gelegen wijken met de typisch Amerikaanse huizen-voor-de-rijken bestond en bestaat New Orleans voor een groot gedeelte uit uitgestrekte, laag gelegen buurten waar de ‘lower class’ in zeer slechte huizen – je zou eerder zeggen: onderkomens - woonachtig is. In grote delen van de stad is het onveilig tot zeer onveilig. Het drugsgebruik is ook voor Amerikaanse begrippen bijzonder hoog. Een groot deel van de arme bevolking lijdt – merkwaardig om het zo te moeten zeggen – aan welvaartsziekten waaronder hart- en vaatziekten en diabetes. Er zijn hechte families en gezinnen maar ook familieleden of verwanten die niet goed van elkaar weten waar ze uithangen.

Het verhaal van Katrina is meteen een heel ander verhaal dan dat van een stad in redelijk goede doen die door een natuurramp getroffen wordt. De studies die ik over Katrina en New Orleans gelezen heb, gaan over problemen en meer

Plunderingen in New Orleans na het natuurgeweld van orkaan Katrina.

dan dat waar al die keurige rampenstudies uit het verleden nauwelijks aandacht aan hebben besteed. Ze gaan over een overstroming die verslaafden van hun dagelijkse dosis harddrugs berooft. Bewoners die dagenlang volkomen geïsoleerd van de buitenwereld zijn, raken door hun medicijnen heen. Op lokaties waar grote aantallen mensen onder verschrikkelijke omstandigheden samengeperst zitten (bijvoorbeeld in de beroemde Superdome en de Convention Hall) ontbreekt het twee tot drie dagen aan de meest elementaire voorzieningen. In sommige ziekenhuizen komt het water tot de derde verdieping, hetgeen eerste hulp bijna onmogelijk maakt. Er moet geopereerd worden onder de meest primitieve omstandigheden. Terwijl de Amerikaanse rampliteratuur in het algemeen hoog opgeeft van het feit dat bij rampen nauwelijks plunderingen voorkomen, worden op veel plekken in de stad winkels en warenhuizen leeggeroofd. In een van de straten van New Orleans hebben vuurgevechten plaats tussen eigenaren en plundersaars. Criminelen dringen ondergestroomde huizen binnen en beroven de angstige bewoners van de schaarse huisraad die nog droog staat.

Is dit wat ook andere steden te wachten staat wanneer ze met een hevige natuurramp te kampen krijgen? Is dit alleen maar een verhaal van Amerikaanse verwaarlozing? Zo erg als Katrina zal het elders niet gauw toegaan. Maar aan de andere kant, Katrina leert ons wel dat we niet te licht moeten denken over wat een natuurramp in een stedelijke omgeving anno 2006-2016 teweeg kan brengen. Het is prachtig het te hebben over de veerkracht en zelfredzaamheid van de bevolking tijdens en na calamiteiten. Maar niet alle inwoners van grote steden zijn fysiek en mentaal daarvoor toegerust. En als er in grote steden onder normale omstandigheden nogal wat sluimerende tegenstellingen bestaan, die soms zelfs, zoals in Frankrijk, tot gewelddadige uitbarstingen komen, hoe zal het dan in die steden toegaan bij het treffen van een forse natuurramp die de mensen voor enige tijd op zichzelf terugwerpt? We kunnen de ogen niet sluiten voor het feit dat elke grote stad in de wereld niet alleen welvarende en gezonde inwoners herbergt maar ook mensen met een zwakke gezondheid of met een labiele geestelijke gesteldheid. New Orleans mag niet opzij gezet worden als de uitzondering die de regel bevestigt. Ook bij ons zullen bij alle ellende die een natuurramp toch al veroorzaakt, de donkere kanten van de grote stad uitvergroot worden. Hopelijk zal dat niet gebeuren in de mate waarin Katrina New Orleans geteisterd heeft. Maar er is ook geen reden voor dat andere uiterste – de stedelijke samenleving die zich in grote saamhorigheid tegen het onheil teweerstelt – , waarop wij lange tijd gerekend hebben en waarop wij onze plannen gebaseerd hebben. Laten we Katrina en New Orleans op zijn minst als een tijdige waarschuwing zien.

Prof. dr. Uri Rosenthal is als hoogleraar verbonden aan het Departement Bestuurskunde van de Universiteit Leiden. Tevens is hij voorzitter van het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement te Den Haag. Sinds mei 2005 is prof. dr. Rosenthal fractievoorzitter van de VVD in de Eerste Kamer der Staten-Generaal